

PEDAGOGIKA PROŽITKU

Jaroslava Kunstová

HANUŠ, R., CHYTILOVÁ, L. *Zážitkově pedagogické učení*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 192 s. ISBN 978-80-247-2816-2.

Kniha autorů Radka Hanuše a Lenky Chytilové je zajímavou publikací, která se věnuje problematice zážitkové pedagogiky. Autoři se zážitkovou pedagogikou profesně zabývají a jsou v této oblasti aktivně činnými odborníky. Radek Hanuš se specializuje na teorii, metodiku a vědecko-výzkumnou činnost zážitkové pedagogiky, Lenka Chytilová se věnuje zejména tvorbě a realizaci zážitkově vzdělávacích programů. Svých četných zkušeností využili rovněž při psaní knihy, která podle slov autorů slouží jako metodicko-praktický materiál všem pedagogickým pracovníkům zajímajícím se o zážitkovou pedagogiku.

Publikace je členěna do čtyř hlavních kapitol, v rámci jednotlivých podkapitol je pak konkrétní téma studováno podrobněji. První kapitola seznamuje čtenáře se zážitkově pedagogickými přístupy, vymezuje základní pojmy zážitkové pedagogiky a srovnává zahraniční modely zkušenostního učení. Dozvíme se například, že česká zážitková pedagogika se zakládá zejména na prožitcích, zážitcích a zkušenostech, neboť právě ty jsou v našem životě nenahraditelné, jedinečné, individuální a nepřenositelné. Z toho je zřejmé, že cílem zážitkové pedagogiky je rozvoj jedince, respektive rozvoj jeho osobnosti v nejrůznějších dimenzích. Nejdůležitějším úkolem zážitkového učení je zprostředkovat jedincům ty zážitky, které mají pozitivní vliv na rozvoj a obohacení osobních zkušeností. Dochází tak k rozvoji nejen fyzickému, ale především intelektuálnímu a morálnímu. Zároveň je důležité vycházet z předešlých zážitků, které lze aplikovat na zážitky současné a budoucí, abychom dosáhli osobnostního růstu. Koncepti zážitkové pedagogiky v českém prostředí představuje např. Prázdninová škola Lipnice, jejíž vznik, období vývoje a charakteristické rysy jsou v první kapitole popsány. Dále jsou rozebírány a srovnávány jednotlivé modely zkušenostního učení, při jejichž zpracování čerpali autoři zejména ze zahraniční literatury. Studium jednotlivých koncepcí bylo pro mě jako čtenáře poněkud náročné a nezáživné, oceňuji však grafické zpracování informací (schémata, nákresy, tabulky, obrázky atd.), které koresponduje s textem a usnadňuje jeho pochopení.

Druhá kapitola popisuje pedagogické a psychologické aspekty zážitkové pedagogiky. Dočteme se např. o motivaci, prostředcích motivace, osobnosti a přípravě pedagogů, evaluaci zážitkové pedagogického učení, základních technikách zpětné vazby atd. Tato kapitola nabízí rovněž přehled a orientační test nejdůležitějších předpokladů pro vedení a řízení projektů. Na závěr kapitoly autoři předkládají několik praktických tipů a doporučení, které prezentují v zobecněné podobě tak, aby byly použitelné v různých pedagogických situacích.

Třetí, v porovnání s ostatními, poněkud stručná kapitola se zabývá prostředky zážitkové pedagogiky. Nejčastěji se jako prostředek používá různé podoby fenoménu hry, která je chápána jako jeden z nejideálnějších a nejpřirozenějších prostředků harmonického rozvoje osobnosti. *„Hra je prostředkem, kterým ověřujeme své teoretické poznatky, úroveň dovedností, životní zkušenost a provazujeme je s vědomím použitelnosti v životě. Ve hře prověřujeme své názory, hodnoty a postoje, ale získáváme současně poznatky o sobě, o druhých a okolním světě“* (s. 114). V kapitole se dočteme o klasifikaci her, jejich charakteru, formě, kritériích, popisu či uvádění her. Autoři rovněž uvádí výčet dalších programových oblastí zážitkové pedagogiky (pohybové aktivity, umělecké, společenské, sociálně psychologické, technické aj.).

Poslední, poměrně obsáhlá kapitola se zabývá procesem projektování. Příprava a realizace projektu zahrnuje celou řadu fází, které je důležité znát a důkladně promyslet. Autoři jednotlivé fáze rozebírají a v roli průvodců nás seznamují s dílčími kroky procesu projektování. Uvádí čtenáře do problematiky tvorby základní myšlenky projektu, stanovení cílů, sestavení realizačního týmu a rozdělení rolí, sestavení programu i vlastní realizaci akce. Rovněž nezapomínají na praktický zřetel projektování a zmiňují tvorbu rozpočtu, propagaci akce a zajištění dalších služeb. Za podnětné lze považovat přílohy na konci publikace, které nabízí kromě jiných formulář pro vytvoření scénáře akce, zřízení kartotéky her, pozorovatelovy záznamy či formulář pro hodnocení projektu účastníky.

Ve čtyřech kapitolách je problematika zážitkové pedagogiky představena z několika úhlů pohledu. Autoři respektují principy návaznosti a propojenosti jednotlivých témat, čerpají poznatky z pedagogických, psychologických a jiných disciplín. Seznam použité literatury zahrnuje zdroje domácí i zahraniční.

V návaznosti na výše uvedené hodnotím pozitivně zejména tyto atributy knihy: čtivost a přístupnost širší veřejnosti, komplexní chápání dané pro-

blematiky, propojenost poznatků z více vědních oborů, prakticky zaměřená doporučení vyplývající z četných zkušeností autorů, poměrně přehledné členění textu, grafické zpracování textu, které usnadňuje pochopení a orientaci v textu, navázání a udržení kontaktu se čtenářem prostřednictvím námětů k zamyšlení.

Přestože publikace dle autorů nemá ambice teoretické ani filozofující, některé podkapitoly byly dle mého názoru zaměřeny spíše teoreticky než prakticky. Z tohoto důvodu bych ocenila více návrhů a podnětů, jak aplikovat konkrétní poznatky v pedagogické praxi. Ocenila bych také stručné shrnutí či závěr každé kapitoly, stejně jako seznam rozšiřující literatury přímo u jednotlivých kapitol. Z hlediska obsahu knihy jsem postrádala bližší informace o konkrétních metodách zážitkové pedagogiky a možnostech jejich využití.

I přesto je však celkové hodnocení knihy kladné, autoři podávají informace čtivou formou, je zřejmá propojenost a návaznost jednotlivých podkapitol, zainteresovanost a hluboká znalost tematiky.

Knihu bych doporučila zejména začínajícím i zkušeným lektorům a organizátorům, kterým poskytne řadu inspirací při přípravě, realizaci i evaluaci pořádaných akcí. Je také vhodným studijním materiálem pro pedagogy, studenty pedagogických fakult, případně laickou veřejnost, která chce nahlédnout do problematiky zážitkové pedagogiky a pochopit její podstatu.

Kontaktní adresa

Mgr. Jaroslava Kunstová
Ústav pedagogiky a sociálních studií
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého
Žižkovo náměstí 5, Olomouc 771 40
j_kunstova@centrum.cz